

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Ostravě – pobočka v Olomouci rozhodl samosoudkyní JUDr. Martinou Radkovou v právní věci žalobce **Mgr. P. V.**, bytem M. 66, zast. JUDr. Radomírem Pickem, advokátem se sídlem v Olomouci, třída Svobody 31, proti žalované **České správě sociálního zabezpečení**, se sídlem v Praze, Křížová 25, o **žalobě proti rozhodnutí žalované ze dne 20. 2. 2012, č. j. X, ve věci starobního důchodu,**

takto:

I. Rozhodnutí žalované ze dne 20. 2. 2012, č. j. X, **se ruší** a věc **se vrací** žalované k dalšímu řízení.

II. Žalovaná **je povinna** uhradit žalobci k rukám jeho zástupce do 30 dnů od právní moci tohoto rozsudku náhradu nákladů řízení ve výši 5.200 Kč.

Odůvodnění:

[1] Podanou žalobou se žalobce domáhal přezkoumání rozhodnutí žalované, označeného v záhlaví, kterým byly zamítnuty námitky a potvrzeno rozhodnutí žalované ze dne 6. 1. 2012, č. j. X, o zvýšení starobního důchodu od 1. 1. 2011 podle § 56 odst. 1 písm. b) zákona č. 155/1995 Sb. na 8.710 Kč měsíčně. Podle

vyhlášky Ministerstva práce a sociálních věcí č. 286/2011 Sb. se žalobci zvýšil od ledna 2012 starobní důchod na 8.854 Kč měsíčně.

[2] V žalobě (adresované žalované jako podnět k zahájení přezkumného řízení) žalobce namítal, že nedošlo k zápočtu jeho studia na vysoké škole podle § 24 odst. 5 zákona č. 87/1991 Sb., o mimosoudních rehabilitacích. Podle žalobce je naprosto zřejmé, že rehabilitační komise Právnické fakulty Univerzity Karlovy by v žádném případě nemohla rehabilitovat podle § 18 odst. 3 zákona o mimosoudních rehabilitacích někoho, kdo byl vyloučen ze studia z jiných než politických důvodů. Zpochybnění rehabilitačního dekretu je absurdní, protože žádná jiná než politická rehabilitace podle citovaného zákona v ČR neexistuje. Tímto způsobem lze potom zpochybnit úplně všechno, diplom z vysoké školy, maturitní vysvědčení, volbu senátu i poslanců. Ze strany žalované se jedná o argumenty naprosto účelové, které nemají žádnou oporu v zákoně. Dále žalobce namítal, že mu nebyla započtena doba od 1. 1. 1976 do 31. 1. 1979. Tehdy žalobce dostal velice špatné kádrové hodnocení, které způsobilo, že nemohl získat zaměstnání odpovídající jeho ukončenému středoškolskému vzdělání. Manuální práci nemohl tehdy ze zdravotních důvodů vykonávat. Toto je taktéž jeden z důvodů jeho vyloučení ze studia z politických důvodů. Žalobce práci našel až v ústavu sociální péče, kde v tuto dobu nechtěl nikdo na jeho místě pracovat, a tak ho vzali i s tímto špatným politickým hodnocením. Argumentace uvedená v předmětném rozhodnutí zde také nemůže obstát. Žalobcův případ je totiž případem *sui generis*, zvláštního zřetele hodným. Jedině tímto způsobem lze k něčemu přistupovat. V té době neexistovaly žádné úřady práce, a tak se žalobce mohl spolehnout jen na pomoc svých rodičů. Žalobce přiložil druhé svědectví o nemožnosti najít zaměstnání v letech 1976 - 1979. Žalobce konstatoval, že je opravdu smutné, že někdo, kdo byl závažně poškozen minulým režimem, se do dnešního dne nemůže dovolat svých zákonných práv. S ohledem na uvedené žalobce požádal, aby bylo jeho zcela oprávněným požadavkům ve smyslu § 95 odst. 2 správního řádu autoremedurou vyhověno, jinak by mu byla způsobena vážná nenahraditelná újma. Pokud žalobce v zákonné době nedostane podrobný rozklad důvodů zamítavých stanovisek k jeho věci, je rozhodnut požádat o pomoc veřejného ochránce práv nebo se přímo obrátí na prezidenta republiky, včetně zveřejnění veškeré jeho korespondence s žalovanou sdělovacím prostředkům.

[3] V doplnění žaloby žalobce soudu uvedl, že v roce 1975 byl nespravedlivě vyloučen ze studia na Právnické fakultě Univerzity Karlovy v Praze. V roce 1992 byl žalobce rehabilitován a studium úspěšně dokončil. Žalobce žalované předložil rehabilitační dekret, který však byl zpochybněn s odkazem na to, že neprokazuje vyloučení ze studia z politických důvodů. Proto nedošlo k zápočtu jeho studia na vysoké škole podle § 18 odst. 5 zákona č. 87/1991 Sb. Jako přílohu žalobce přiložil zprávu o rehabilitacích na Právnické fakultě UK v Praze, kterou napsal Vladimír Kindl do Jubilejního sborníku této fakulty v roce 1998. Z této zprávy je naprosto zřejmé, že jiná potvrzení o protiprávním vyloučení než je žalobcův citovaný rehabilitační dekret se nevydávala. Argumenty žalované jsou naprosto účelové a nemají žádnou oporu v zákoně a mají za cíl poškodit žalobce. Žalobce byl rehabilitován, a proto má nárok na rehabilitační odškodnění. Pokud jde o období od 1. 1. 1976 do 31. 1. 1979, i když

žalobce předložil žalované dvě místopřísežná prohlášení v předmětné věci, nebyla tato prohlášení brána v potaz. Prohlášení jsou založena ve správním spise žalované.

[4] Ve vyjádření ze dne 19. 3. 2002 žalovaná uvedla, že žalobci byl přiznán rozhodnutím ze dne 8. 4. 2011 dle jím uplatněné žádosti na OSSZ Olomouc od 1. 1. 2011 starobní důchod podle § 29 odst. 1 zdp, v platném znění, ve výši 8.525 Kč měsíčně. Uvedené rozhodnutí bylo potvrzeno rozhodnutím o námitkách ze dne 11. 8. 2011. Žalobce již tehdy požadoval započtení let 1976 - 1978, kdy byl z politických důvodů vyloučen z vysoké školy, do doby důchodového pojištění. Žalovaná své zamítavé rozhodnutí odůvodnila zejména tím, že není předloženo osvědčení vydané podle § 22 zákona č. 87/1991 Sb. potvrzující vyloučení ze studia z politických důvodů. Žalobce pouze předložil doklad PF UK ze dne 22. 4. 1992, jímž rehabilitační komise školy vyslovuje lítost pro nespravedlivé vyloučení ze školy a pro způsobenou životní křivdu. Dovyžádaným dopisem PF UK sdělila dne 20. 7. 2011, že žalobce studoval první ročník v letech 1967/1968, druhý ročník v letech 1968/69, třetí ročník v letech 1969/70, tento opakoval v letech 1970/71, čtvrtý ročník v letech 1971/72, pátý ročník v letech 1972/73, tento opakoval v letech 1973/74, následně bylo v době od 1. 9. 1974 do 31. 1. 1975 přerušeno studium, od 25. 2. 1975 opět zapsán ke studiu, dne 16. 10. 1975 vyloučen pro neprospěch. V 70. letech bylo studium pětileté. Dne 22. 4. 1992 byl žalobce rehabilitován. V tomto dokladu škola nepotvrdila, že se jednalo o politické důvody. V rámci řízení o námitkách se proto žalovaná snažila došetřit tento údaj telefonicky. Ze záznamu provedeného ve spise dne 9. 8. 2011 o telefonickém hovoru s pracovníkem archivu UK Mgr. P. C. pak vyplývá, že tento sdělil, že nelze s jistotou říci, že by se v případě žalobce jednalo o rehabilitaci z politických důvodů, jelikož z podkladů založených v archivu toto nelze dovodit. Pracovník archivu se vyjádřil v tom smyslu, že se rehabilitační komise úmyslně vyhnula výroku, že by se jednalo o politickou rehabilitaci. Tímto tedy žalovaná argumentovala ve svém rozhodnutí o námitkách. Proti rozhodnutí o námitkách ze dne 11. 8. 2011 žalobce žalobu nepodal. Dne 6. 1. 2012 žalovaná vydala nové rozhodnutí, jímž zvýšila žalobcův starobní důchod na částku 8.710 Kč měsíčně po zápočtu doby zaměstnání za roky 1969 až 1980 a 1982 dle svědeckého prohlášení. Rehabilitační odškodnění v tomto rozhodnutí již řešeno nebylo. Dne 1. 2. 2012 žalobce uplatnil námitku a opět požadoval zvýšení svého důchodu za dobu neoprávněného vyloučení ze studia z politických důvodů podle § 18 odst. 3 zákona č. 87/1991 Sb., což je prokázáno rehabilitační komisí a svědeckými prohlášeními. Rehabilitační komise by nerehabilitovala někoho, kdo by nebyl vyloučen ze studia z jiných než politických důvodů. Dne 20. 2. 2012 žalovaná vydala další rozhodnutí o námitkách, jímž potvrdila rozhodnutí ze dne 6. 1. 2012. V rozhodnutí se žalovaná vypořádala s námitkou, proč nelze zohlednit dobu, kdy nemohl žalobce sehnat zaměstnání přiměřené jeho vzdělání. K místopřísežnému prohlášení svědka nelze přihlídnout, neboť prokazování dob je upraveno v § 85 zákona č. 582/1991 Sb. Pokud jde o odškodnění dle zákona o mimosoudních rehabilitacích, žalovaná odkázala na své předchozí rozhodnutí o námitkách ze dne 8. 11. 2012, jímž byla podrobně řešena tato problematika a o námitkách rozhodnuto. Rozhodnutí žalobce převzal dne 24. 2. 2012. V žalobě žalobce setrval na svém požadavku a opět připojil další místopřísežné prohlášení. Ani v tomto případě nelze tento doklad použít jako důkaz prokazující vyloučení žalobce z politických důvodů a nemožnost výkonu

zaměstnání. Podle § 18 odst. 3 zákona č. 87/1991 Sb. se zrušují rozhodnutí, jímž byli žáci a studenti vyloučeni ze studia na školách poskytujících střední nebo vyšší vzdělání a na vysokých školách, pokud se tak stalo v důsledku politické perzekuce nebo postupu porušujícího obecně uznávaná lidská práva a svobody. Studijní rehabilitace se řídí pokynem příslušného resortního ministra. Za účelem zmírnění křivd způsobených vyloučením ze studia studentů vysokých škol se doba jejich vysokoškolského studia hodnotí pro účely důchodového zabezpečení tak, že se rok studia včetně let předepsaných pro ukončení tohoto studia, které nebylo možno z důvodů vyloučení absolvovat, započítává jako 2 roky zaměstnání, jak upravuje § 24 odst. 5 téhož zákona. Zákon se vztahuje na zmírnění následků některých majetkových a jiných křivd vzniklých občanskoprávními a pracovněprávními úkony a správními akty, učiněnými v období od 25. 2. 1948 do 1. 1. 1990 v rozporu se zásadami demokratické společnosti, respektující práva občanů vyjádřená Chartou Organizace spojených národů, Všeobecnou deklarací lidských práv a navazujícími mezinárodními pakty o občanských, politických, hospodářských, sociálních a kulturních právech. Zmírnění následků majetkových a jiných křivd způsobených občanskoprávními úkony, správními akty nebo jinými protiprávními postupy, k nimž došlo v rozhodném období, spočívá ve vydání věci nebo v poskytnutí finanční náhrady nebo ve zrušení některých správních aktů, popřípadě v úpravách v oblasti sociálního zabezpečení, a) je-li to v zákoně výslovně stanoveno, b) došlo-li k nim na základě ustanovení právních předpisů, které tento zákon zrušuje, nebo c) byl-li důsledkem politické perzekuce nebo postupu porušujícího obecně uznávaná lidská práva svobody. Politickou perzekucí se pro účely tohoto zákona rozumí postižení osob, které vzniklo a) v přímé souvislosti s jejich demokraticky motivovaným politickým a společenským jednáním a občanskými postoji, nebo b) jako důsledek jejich příslušnosti k určité sociální, náboženské, majetkové nebo jiné skupině či vrstvě. Postupem porušujícím obecně uznávaná lidská práva svobody se pro účely tohoto zákona rozumí takové jednání, které je v rozporu se zásadami uvedenými v § 1 odst. 1 zákona. V případě, že k odnětí vlastnického práva podle předpisů o znárodnění z let 1945 až 1948 došlo v rozhodném období, aniž byla poskytnuta příslušná náhrada, vzniká osobám oprávněným podle tohoto zákona nárok, který lze uplatnit podle zvláštního zákona. Ze znění zákona tedy vyplývá odškodnění újmy způsobené tehdejšími režimem a zřízením, tedy jednoznačně způsobené z politických důvodů. Z výše uvedeného a z dokladů založených ve správním spise je zřejmé, že se žalovaná snažila došetřit jak u žalobce, tak u PF UK a archivu UK, z jakých důvodů byl žalobce vyloučen ze studia. Pokud škola není schopna sama potvrdit politické důvody, nemůže žalovaná přihlídnout ke sdělení žalobce či svědků, neboť tito nemohou nahradit výrok školy potvrzující vyloučení ze studia z politických důvodů. Žalobce musí sám uplatňovat, prokázat a požadovat po univerzitě vystavení dokladu jednoznačně potvrzujícího vyloučení ze studií z politických důvodů. Doposud předložené doklady vystavené školou osvědčují pouze morální újmu a křivdu, nikoliv politické důvody. Rovněž evidenční list důchodového zabezpečení tehdy vystavený PF UK bezprostředně po ukončení studia a potvrzující dobu studia studenta jednoznačně potvrzuje opakování dvou ročníků a jako důvod předčasného ukončení studia vyloučení ze studia pro neprospěch dne 16. 10. 1975. Jestliže není školou potvrzeno, že žalobce byl ze studia na PF UK vyloučen z politických důvodů, nemůže

žalovaná postupovat podle zákona č. 87/1991 Sb. a odškodnit žalobce v důchodovém pojištění úpravou jeho důchodu ve smyslu tohoto zákona.

[5] Ve vyžádaném doplnění vyjádření po doplnění žaloby žalovaná uvedla, že žalobcem předložený dokument „Rehabilitace na PF UK v letech 1990 až 1998“ svědčí proti jeho tvrzení, neboť ve zprávě PF UK je výslovně uvedeno, že se rehabilitace týká hlavně studentů vyloučených ze studia v letech 1948 až 1953 z politicky motivovaných příčin. Po této časové hranici se jednalo jen o jednotlivé případy. K výskytu politicky podmíněných odchodů z fakulty došlo následně v další vlně, a to v letech 1967 až 1971. Obě fakultou uvedená časová období jednoznačně odpovídají politickému vývoji a situaci v bývalé ČSSR.

[6] V replice žalobce uvedl, že zásadně nemůže souhlasit s tvrzením žalované, že není prokázáno, že v jeho případě došlo k vyloučení ze studia z politických důvodů. Ust. § 18 odst. 2 zákona č. 87/1991 Sb., v platném znění zní: „Zrušují se rozhodnutí, jimiž byli žáci a studenti vyloučeni ze studia na školách poskytujících střední nebo vyšší vzdělání a na vysokých školách v důsledku politické perzekuce nebo postupu porušujícího obecně uznávaná lidská práva a svobody. Studijní rehabilitace se řídí pokynem příslušného resortního ministra“. Z výše citovaného zákonného ustanovení jednoznačně vyplývá, že pokud by k žalobcovu vyloučení ze studia nebyly politické důvody, nemohl by být v žádném případě rehabilitován. Zpochybnění žalobcova rehabilitačního dekretu je tudíž absurdní. Vzor rehabilitačního dekretu je otištěn v článku Vladimíra Kindla Rehabilitace na Právnické fakultě UK v letech 1990 až 1998, v Jubilejním sborníku PF UK z roku 1998. Kopii tohoto článku žalobce soudu předložil. Výše citovaným článkem jasně prokázal, že jeho rehabilitační dekret je naprosto stejný jako všechny rehabilitační dekry, které Právnická fakulta UK vydala. Žalovaná by potom neuznávala žádnou rehabilitaci, která zde byla provedena. A to je v příkrém rozporu se zákonem o mimosoudních rehabilitacích. Všichni rehabilitovaní jsou si podle čl. 1 Listiny základních práv a svobod rovni. Není přece možné, aby někdo byl rehabilitován jinak než někdo jiný. Toto je základní fakt, který nechce žalovaná přiznat.

[7] Ve věci rozhodl krajský soud svým rozsudkem ze dne 10. 12. 2013, č. j. 72 Ad 12/2012 – 64. Tento rozsudek byl zrušen rozsudkem Nejvyššího správního soudu ze dne 12. 2. 2014, č. j. 1 Ads 9/2014 – 31, jehož právním názorem je zdejší soud vázán.

[8] Podle závazného právního názoru Nejvyššího správního soudu bylo třeba v souzené věci nejdříve vyjasnit otázku, zda předmětné správní řízení bylo vedeno na základě žádosti žalobce nebo žalovanou z moci úřední a co bylo jeho předmětem, přičemž zodpovězení těchto otázek je v projednávané věci zásadní. Předmětem námitek směřujících proti rozhodnutí ze dne 6. 1. 2012 mohl totiž žalobce učinit jen ty otázky, pro které bylo změnové řízení podle § 56 odst. 1 písm. b) zákona o důchodovém pojištění zahájeno. V případě, že by řízení o změně důchodu bylo vyvoláno žalovanou z moci úřední pouze z důvodu dodatečného započtení dob zaměstnání žalobce v letech 1979, 1980 a 1992, popř. k žádosti žalobce z týchž důvodů, nemohl žalobce proti prvostupňovému rozhodnutí uplatňovat námitky k jiným

otázkám než ty, které souvisejí s důvody, pro něž bylo změnové řízení zahájeno a v něm rozhodováno. Proto bylo za dané situace předčasné vyjadřovat se k námitce nesprávného posouzení povahy rehabilitačního dekretu a není postaveno najisto, zda tato otázka (zápočtu let vysokoškolského studia podle § 24 odst. 5 zákona o soudních rehabilitacích) mohla být předmětem změnového řízení. Proto je na soudu, aby si ujasnil, co bylo předmětem řízení o změně důchodu zakončeného rozhodnutím o námitkách dne 20. 2. 2012 a po vyjasnění soud uváží, zda se může věcně zabývat námitkami vznesenými žalobcem, tj. požadavkem na započtení dob studia na vysoké škole a požadavkem započtení let 1976 až 1979. Pokud by soud dospěl k závěru, že změnové řízení bylo zahájeno žalovanou z úřední povinnosti a námitky podané žalobcem proti rozhodnutí ze dne 6. 1. 2012 směřovaly mimo předmět takto zahájeného řízení, bude soud povinen předmět řízení o změně důchodu respektovat a nebude se moci meritorně vyjádřit k námitkám žalobce, které se předmětu změn nového řízení netýkaly. V takovém případě bude na žalobci, aby zvážil možnost vyvolání nového změnového řízení na základě vlastní žádosti podle § 81 odst. 2 zákona o organizaci a provádění sociálního zabezpečení ohledně dob pojištění, které požaduje po žalované započíst, v němž by žalovaná nepochybně byla povinna se jeho námitkami věcně zabývat.

[9] Krajský soud přezkoumal napadené rozhodnutí podle § 65 a násl. zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dále „s. ř. s.“) v mezích žalobních bodů a při přezkoumání rozhodnutí vycházel ze skutkového a právního vztahu, který tu byl v době rozhodování správního orgánu (§ 75 odst. 1 a 2 s. ř. s.).

[10] Ze správního spisu krajský soud ve vztahu k souzené věci ve vztahu k závaznému právnímu názoru shora citovaného rozsudku Nejvyššího správního soudu zjistil, že ve spise jsou založena dvě prohlášení svědka o zaměstnání v Ústavu sociální péče pro mladé Nové zámky u Litvle. Obě prohlášení jsou datována dnem 19. 9. 2011 a jsou opatřena podacím razítkem Okresní správy sociálního zabezpečení Olomouc ze dne 22. 9. 2011. Obě prohlášení jsou připnuta k interní „kartě žádosti“ žalované s datem 10. 10. 2011. Na této kartě jsou uvedeny identifikační údaje žalobce a text „dodatečně zasíláme 2× prohlášení svědků“. Karta je opatřena datem 10. 10. 2011 a razítkem Okresní správy sociálního zabezpečení Olomouc, jménem a podpisem oprávněné úřední osoby. Na kartě je vyznačeno razítko žalované s datem 12. 10. 2011. Nic dalšího k uvedeným písemnostem není připojeno, ani se ve správním spise nenalézají, zejména žádná žádost žalobce nebo průvodní dopis ani žádná jiná písemnost žalované.

[11] K písemnému dotazu soudu žalované ze dne 7. 4. 2014, zda předmětné řízení bylo zahájeno z podnětu žalované, anebo na žádost žalobce a kterou, žalovaná sdělila, že správní řízení v souzené věci započalo, resp. bylo zahájeno na základě dvou prohlášení žalobce o dobách zaměstnání ze dne 19. 9. 2011, která byla podle správního spisu hromadnou poštou ze dne 10. 10. 2011 zaslána Okresní správou sociálního zabezpečení Olomouc žalované k dalšímu řízení (vyřízení). Na základě tohoto podání bylo vydáno dne 6. 1. 2012 rozhodnutí o zvýšení starobního důchodu v důsledku dodatečně prokázané doby pojištění. Obě svědecká prohlášení

se týkala zaměstnání od 1. 2. 1979 do 30. 4. 1992 v Ústavu sociální péče pro mladé Nové zámky u Litovle.

[12] U jednání soudu dne 1. 7. 2014 zástupce žalobce k dotazu soudu uvedl, že žalobce poslal žalované jen dvě prohlášení, nic jiného neposílal – v roce 2011. Zástupkyně žalované k dotazu soudu uvedla, že starobní důchod byl přiznán žalobci rozhodnutím ze dne 8. 4. 2011, o námitkách bylo rozhodnuto 11. 8. 2011. V říjnu 2011 žalobce dodal Okresní správě sociálního zabezpečení Olomouc dvě prohlášení svědků, to bylo řešeno postoupením těchto dvou prohlášení hromadnou poštou za OSSZ (odcházelo z OSSZ dne 11. 10. 2011) a přijato žalovanou bylo dne 12. 10. 2011. Ve správním spise je kopie karty žádosti s údaji žalobce, kde je dopsáno oprávněnou pracovnící, že dodatečně zasílá 2× prohlášení svědků. Zástupce žalobce uvedl, že předmětem žaloby bylo napadení rozhodnutí o námitkách, v námitkovém řízení se jednalo o rehabilitaci a předmět řízení v něm bylo rozšířeno, resp. nově vymezen důkazy. Změnové řízení (prvostupňové) je něco jiného než námitkové řízení, jehož předmět je vymezen námitkami. Zástupkyně žalované konstatovala, že v rámci prvostupňového řízení se žalobce domáhal pouze zhodnocení doby pojištění na základě dvou svědeckých prohlášení a teprve v námitkovém řízení se vrátil k problému rehabilitace. V napadeném rozhodnutí o námitkách ze dne 20. 2. 2012 žalovaná odkazovala na předchozí řízení a rozhodnutí o námitkách ze dne 11. 8. 2011. Zástupce žalobce v konečném návrhu uvedl, že trvá na původním žalobním návrhu a navrhuje zrušení napadeného rozhodnutí s tím, aby bylo rozhodnuto tak, že se započítává i doba studia.

[13] Soud konstatuje, že žaloba je důvodná.

[14] Podle § 1 odst. 2 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění účinném ke dni vydání napadeného rozhodnutí, *tento zákon nebo jeho jednotlivá ustanovení se použijí, nestanoví-li zvláštní zákon jiný postup.*

[15] Správní řád rozlišuje řízení o žádosti a řízení z moci úřední. Oba typy řízení mají svá specifika, uvedená ve správním řádu (jde například o den zahájení řízení, účastníky řízení atd.), příp. v dalších právních předpisech týkajících se zvláštních správních řízení.

[16] Podle § 81 odst. 2 zákona č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení, ve znění účinném ke dni vydání napadeného rozhodnutí, *řízení o změně poskytování nebo výše již přiznané dávky důchodového pojištění se zahajuje na základě písemné žádosti nebo z moci úřední orgánem, který je příslušný k rozhodnutí o této změně, není-li stanoveno jinak.*

[17] Podle § 37 odst. 1 správního řádu *podání je úkonem směřujícím vůči správnímu orgánu. Podání se posuzuje podle svého skutečného obsahu a bez ohledu na to, jak je označeno.*

[18] Soud posoudil podání žalobce – prohlášení dvou svědků o dobách zaměstnání – podle jeho obsahu jako žádost o dodatečné započtení těchto dob.

Z napadeného rozhodnutí a jemu předcházejícího řízení je zjevné, že k totožnému závěru dospěla žalovaná a s tímto postupem souhlasil i žalobce, protože proti němu nijak nebrojil.

[19] Ustálená judikatura správních soudů se shoduje v tom, že v řízení na žádost je předmět řízení vymezen žádostí. Správní řád ani zvláštní zákon nestanoví v uvedených případech ani v souzené věci výjimky. Např. podle rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 11. 7. 2013, čj. 6 Ads 13/2013-66, všechny zde citované rozsudky Nejvyššího správního soudu jsou dostupné na www.nssoud.cz, *bylo-li správní řízení zahájeno na základě žádosti účastníka řízení, musí správní orgán o takové žádosti rozhodnout. Učinil-li žalobce ve své žádosti předmětem správního řízení změnu výše přiznaného příspěvku na péči podle § 23 odst. 4 zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, bylo Ministerstvo práce a sociálních věcí v odvolacím řízení oprávněno rozhodovat jen o výši příspěvku na péči, nikoliv však o nároku na příspěvek na péči, resp. o odnětí příspěvku na péči.*

[20] Podle rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 10. 1. 2013, čj. 4 Ads 108/2012-31, *bylo-li správní řízení zahájeno na základě žádosti účastníka řízení, musí správní orgán o takové žádosti rozhodnout. Učinil-li žalobce ve své žádosti předmětem správního řízení změnu výše přiznané dávky (invalidního důchodu), byla Česká správa sociálního zabezpečení v daném řízení oprávněna rozhodovat jen o výši invalidního důchodu, nikoliv však o nároku na tuto dávku, resp. o odnětí dávky. ... II. Probíhající řízení o žádosti žalobce, jehož předmětem byla změna výše invalidního důchodu, není podle § 81 odst. 3 zákona č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení, překážkou pro to, aby Česká správa sociálního zabezpečení z moci úřední zahájila řízení o odnětí invalidního důchodu.*

[21] Podle rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 18. 2. 2009, čj. 6 Ads 119/2008-121, *žádost o dávku pomoci v hmotné nouzi uplatněná na předepsaném tiskopisu (§ 69 odst. 1 zákona č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi) vymezuje předmět řízení; správní orgán proto nemůže rozhodnout o jiné dávce, než o kterou žadatel požádal.*

[22] V námitkovém řízení pak nelze předmět řízení rozšířit z povahy věci, neboť správní úřad zkoumá námitkami napadené rozhodnutí v rozsahu řízení, které již proběhlo. Správní řád ani zákon č. 582/1991 Sb., příp. zákon č. 155/1995 Sb. výjimky nestanoví. Podle § 88 odst. 8 zákona č. 582/1991 Sb. se na řízení o námitkách vztahuje (s tam uvedenými výjimkami) správní řád. Podle § 89 odst. 2 správního řádu *odvolací správní orgán přezkoumává soulad napadeného rozhodnutí a řízení, které vydání rozhodnutí předcházelo, s právními předpisy. Správnost napadeného rozhodnutí přezkoumává jen v rozsahu námitek uvedených v odvolání, jinak jen tehdy, vyžaduje-li to veřejný zájem. K vadám řízení, o nichž nelze mít důvodně za to, že mohly mít vliv na soulad napadeného rozhodnutí s právními předpisy, popřípadě na jeho správnost, se nepřihlíží; tímto ustanovením není dotčeno právo na náhradu škody způsobené nesprávným úředním postupem.*

[23] Podle § 82 odst. 1 správního řádu *odvoláním lze napadnout výrokovou část rozhodnutí, jednotlivý výrok nebo jeho vedlejší ustanovení. Odvolání jen proti odůvodnění rozhodnutí je nepřípustné.* Tím je rovněž dán rozsah předmětu odvolání. To podporuje i znění § 82 odst. 4 správního řádu, *podle kterého k novým skutečnostem a k návrhům na provedení nových důkazů, uvedeným v odvolání nebo v průběhu odvolacího řízení, se přihlédne jen tehdy, jde-li o takové skutečnosti nebo důkazy, které účastník nemohl uplatnit dříve. Namítá-li účastník, že mu nebylo umožněno učinit v řízení v prvním stupni určitý úkon, musí být tento úkon učiněn spolu s odvoláním.* Citované ustanovení zdůrazňuje koncentrační zásadu a záměr, že správní řízení se má zásadně odehrávat v prvním stupni (srov. Vedral, Jan. *Správní řád. Komentář.* Praha: Bova Polygon. II. vydání. Praha, 2012 s. 726, třetí odstavec).

[24] Vzhledem k tomu, že se neuplatní ve správním řízení výhradně zásada dispoziční, ale v kombinaci se zásadou vyšetřovací (srov. SKULOVÁ, S. et al. *Správní právo procesní.* 2. vydání. Plzeň: Aleš Čeněk, 2012, s. 67), a jde rovněž o efektivitu správního řízení, lze konstatovat, avšak zejména s ohledem na rozhodnutí o přiznání starobní důchodu ze dne 8. 4. 2011, resp. rozhodnutí o námitkách ze dne 11. 8. 2011, že žalovaná měla postupovat v souladu s § 50 odst. 3 věta první správního řádu, podle kterého *správní orgán je povinen zjistit všechny okolnosti důležité pro ochranu veřejného zájmu.*

[25] Pro další řízení je pro žalovanou otázkou, zda měla na základě námitek žalobce o rehabilitaci provést přezkumné řízení či obnovu řízení ukončeného rozhodnutím o námitkách ze dne 11. 8. 2012. Její řádné zodpovězení je v moci žalované v dalším řízení. Zde poukazuje zdejší soud na svůj názor vyslovený v rozsudku Krajského soudu v Ostravě – pobočky v Olomouci sp. zn. 76 A 9/2011, podle kterého v případě důvodných pochybností presumpce správnosti rozhodnutí neplatí a správní úřad je povinen přezkum takového rozhodnutí nařídit (srov. Dienstbier, F., Horáková, M. *Instanční kontrola ve veřejné správě.* In: Kolektiv autorů *Kontrolní mechanismy fungování veřejné správy.* Olomouc: Periplum, 2009, str. 52 – 53). Totožně Nejvyšší správní soud rozhodl ve věci čj. 2 As 68/2013-59.

[26] Druhou alternativou je rovněž postup, kdy žalobce sám požádá samostatnou žádostí o zvýšení starobního důchodu od data uvedeného v této žádosti. Pokud tak neučiní žalobce sám a žalovaná se neztotožní s právním názorem ohledně mimořádných opravných, resp. dozorčích prostředků, vysloveným v předchozím odstavci, je povinna v souladu s § 4 odst. 1 a 2 správního řádu o tom žalobce poučit.

[27] Z výše uvedených důvodů soud podle § 78 odst. 1 věta první s. ř. s. napadené rozhodnutí zrušil a věc vrátil v souladu s § 78 odst. 4 s. ř. s. k žalované k dalšímu řízení. Podle § 78 odst. 5 s. ř. s. právním názorem, který vyslovil soud ve zrušujícím rozsudku, je v dalším řízení žalovaná vázána.

[28] Žalovaná je povinna zaplatit úspěšnému žalobci v souladu s § 60 odst. 1 s. ř. s. náhradu nákladů řízení, které spočívají v odměně za čtyři úkony právní služby

podle § 9 odst. 2 a § 11 odst. 1 písm. a) [převzetí věci a přípravu zastoupení], d) [písemné vyjádření ke kasační stížnosti] a g) [za účast na dvou jednáních krajského soudu] vyhlášky č. 177/1996 Sb. v částce 4 x 1.000 Kč a 4 x režijní paušál podle § 13 odst. 3 téže vyhlášky, tj. celkem 5.200 Kč. K žádosti žalované, aby soud přihlédl ke skutečnosti, že již uhradila právnímu zástupci žalobce na náhradě nákladů řízení 2.600 Kč na základě zrušeného rozsudku ze dne 10. 12. 2013, soud konstatuje, že povinnost konstituovaná zrušeným rozsudkem zanikla, proto soud musel ve výroku rozhodnout o nákladech řízení v plném rozsahu. V případě placení však zůstává k úhradě právnímu zástupci žalobce za dané situace na nákladech řízení pouhých 2.600 Kč.

Poučení:

Proti tomuto rozsudku lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvou vyhotoveních u Nejvyššího správního soudu, se sídlem Moravské náměstí 6, Brno. O kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud.

Lhůta pro podání kasační stížnosti končí uplynutím dne, který se svým označením shoduje se dnem, který určil počátek lhůty (den doručení rozhodnutí). Připadne-li poslední den lhůty na sobotu, neděli nebo svátek, je posledním dnem lhůty nejblíže následující pracovní den. Zmeškání lhůty k podání kasační stížnosti nelze prominout.

Kasační stížnost lze podat z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 s. ř. s. a kromě obecných náležitostí podání musí obsahovat označení rozhodnutí, proti němuž směřuje, v jakém rozsahu a z jakých důvodů jej stěžovatel napadá, a údaj o tom, kdy mu bylo rozhodnutí doručeno.

V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

V Olomouci dne 1. 7. 2014

Za správnost vyhotovení:
Markéta Chrudinová

JUDr. Martina Radkova v. r.
samosoudkyně